

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XX Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Magdalena Kurc - Mazurkiewicz
Protokolant:	protokolant sądowy Agnieszka Nowicka

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. G. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Usługi (...) w Ś.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o zapłatę

I. zasądza od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz M. G. kwotę 99.725,05 złotych (dziewięćdziesiąt dziewięć tysięcy siedemset dwadzieścia pięć złotych i pięć groszy) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 23 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty;

II. zasądza od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz M. G. kwotę 8.587 (osiem tysięcy pięćset osiemdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3.600 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Magdalena Kurc-Mazurkiewicz

Sygn. akt XX GC 1116/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 13 czerwca 2014 r. powód – M. G. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą Usługi (...) w Ś. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej – (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kwoty 99.725,05 złotych z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 23 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu swojego stanowiska powód podał, że zawarł z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w L. - w dniu 14 czerwca 2013 r. umowę o roboty budowlane, której przedmiotem była dostawa i montaż tynków gipsowych oraz tynków cementowo – wapiennych w ramach zadania inwestycyjnego „Budowa budynku A i B zlokalizowanego w L. przy ul. (...)”, przy czym zakres robót był następnie rozszerzany aneksami. Wszystkie roboty budowlane zostały przez powoda wykonane prawidłowo i w terminie. Wartość robót została określona w sporządzonych protokołach odbioru robót, następnie powód wystawił faktury VAT. Spółka (...) uregulowała jedynie należność na kwotę 90.860,58 złotych oraz przedstawiła powodowi przekaz, w którym poleciła zapłatę części należności inwestorowi - spółce (...). W

związku z nieuregulowaniem należności przez spółkę (...), powód wezwał pozwaną do zapłaty należności w kwocie 262.372,69 złotych. Pozwana odmówiła zapłaty wskazując, że nie została powiadomiona o zawarciu z powodem umowy o podwykonawstwo i nie wyraziła na nią zgody. Roszczenie powoda o zapłatę kwoty 99.725,05 złotych wynika z faktur VAT nr (...) wystawionej na kwotę 93.785,05 złotych i nr (...) wystawionej na kwotę 5.940 złotych (pozew k. 4-13).

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwana wskazała, w dniu 6 września 2012 r. zawarła jako inwestor wraz z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością jako generalnym wykonawcą umowę o kompleksowe wykonawstwo prac budowlanych dotyczących inwestycji mieszkalnej położonej w L. przy ul. (...). Zgodnie z treścią umowy zawarcie przez generalnego wykonawcę umowy z podwykonawcą wymagało wcześniejszej pisemnej zgody inwestora, która powinna być wyrażona w terminie 14 dni od otrzymania wszystkich dokumentów. Pozwany nigdy nie wyraził zgody na zawarcie umowy z powodem, nadto nie zostały mu przedstawione wymagane dokumenty. Pozwany nie posiadał wiedzy o tym, że powód i jego pracownicy przebywali na terenie inwestycji lub wykonywali roboty budowlane. Pozwany wskazał, że spółka (...) była zobowiązana do prowadzenia Rejestru Podwykonawców, podczas gdy w rejestrze z dnia 30 września 2013 r. i 31 października 2013 r. brak jest informacji, aby powód posiadał status podwykonawcy (odpowiedź na pozew k. 67-72).

W dalszym toku postępowania - stanowiska stron nie uległy zmianie. Na rozprawie w dniu 21 sierpnia 2018 r. Sąd dopuścił dowód z dokumentów dołączonych do pozwu, odpowiedzi na pozew i dalszych pism procesowych na okoliczności w nich wskazane.

Na podstawie całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 6 września 2012 r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L. (dalej jako: (...)), działająca jako generalny wykonawca, zawarła z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w W. (dalej jako: (...)) jako inwestorem – umowę o kompleksowe wykonawstwo prac, dotyczącą inwestycji mieszkalno-usługowej położonej w L. przy ul. (...) i ul. (...). Zgodnie z jej treścią, wybór podwykonawcy przez generalnego podwykonawcę oraz zawarcie przez generalnego wykonawcę umowy z podwykonawcą wymaga wcześniejszej, pisemnej zgody inwestora, która powinna być wyrażona w terminie 14 dni od otrzymania następujących dokumentów dotyczących danego podwykonawcy: odpis z KRS lub ewidencji działalności gospodarczej, numer NIP i kopia zgłoszenia do VAT, ostateczny projekt umowy z podwykonawcą, zawierający co najmniej postanowienia dotyczące zakresu i terminów powierzonych prac, zasad wypłat i kwot wynagrodzenia w tym maksymalnej kwoty wynagrodzenia, gwarancji i rękojmi (§ 12 ust. 5-6). (...) zobowiązał się prowadzić Rejestr Podwykonawców, zawierający rejestr umów zawartych z podwykonawcami, zawierający ich nazwę, zakres prac, termin zgłoszenia inwestorowi, datę wyrażenia przez inwestora zgody, datę rozpoczęcia i zakończenia prac oraz ewentualne uwagi (§ 12 ust. 18 i § 1 ust. 29) (umowa o kompleksowe wykonawstwo prac – k. 79-100).

W dniu 14 czerwca 2013 r. w L. M. G. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą „(...)” (dalej jako: M. G.) zawarł z (...) umowę dotyczącą robót budowlanych na zadaniu inwestycyjnym „Budowa budynku A i B zlokalizowanego w L. przy ul. (...)” (dalej jako: Umowa). Zakres robót obejmował tynki gipsowe powierzchni ścian i sufitów wraz z listwami przyokiennymi oraz narożnikami aluminiowymi, tynki ościeży okiennych i drzwiowych wraz z listwami przyokiennymi oraz narożnikami aluminiowymi, tynki cementowo-wapienne wraz z listwami przyokiennymi oraz narożnikami aluminiowymi, a także gruntowanie ścian i sufitów. Za wykonanie przedmiotu zlecenia strony ustaliły wynagrodzenie wstępne w wysokości 116.268,58 złotych netto. Ustalenie ostatecznej wartości wynagrodzenia miało nastąpić na podstawie obmiaru wykonanych ilości robót oraz cen jednostkowych ujętych w protokole elementów scalonych. Ustalono, że rozliczenie nastąpi fakturą końcową wystawioną na podstawie protokołu odbioru robót podpisanego przez Kierownika budowy (...). Termin płatności faktury określono na 30 dni od daty doręczenia (...) wraz z podpisanym protokołem odbioru robót (umowa o roboty budowlane k. 23-26).

W dniu 1 sierpnia 2013 r. w L. M. G. i (...) zawarli aneks nr (...) do Umowy, w którym rozszerzono zakres robót o gruntowanie jednokrotne ścian i sufitów alternatywnie gruntem białym firmy (...) albo farbą w kolorze białym (...). Za włączony zakres robót strony ustaliły wstępne wynagrodzenie netto na kwotę 174.400 złotych netto. Wynagrodzenie wstępne określone w Umowie zostało powiększone do kwoty 290.668,58 złotych netto (aneks nr (...) do Umowy - k. 28-29).

W dniu 9 października 2013 r. w L. M. G. i (...) zawarli aneks nr (...) do Umowy, w którym rozszerzono zakres robót o uzupełnienie tynków gipsowych i cementowo-gipsowych po robotach elektrycznych i hydraulicznych oraz o gruntowanie jednokrotne ścian i sufitów gruntem firmy (...). Za włączony zakres robót strony ustaliły wstępne wynagrodzenie netto na kwotę 28.000 złotych. Wynagrodzenie wstępne określone w Umowie zostało powiększone do kwoty 318.668,58 złotych netto. Ustalono, że ostateczna wartość wynagrodzenia nastąpi kosztorysem powykonawczym, sporządzonym w oparciu o faktycznie wykonane i odebrane jednostki obmiarowe robót oraz uzgodnione ceny ryczałtowe jednostkowe netto (aneks nr (...) do Umowy - k. 27).

Zleceniem nr (...) z dnia 9 października 2013 r. dotyczącym robót budowlanych na zadaniu inwestycyjnym „Budowa Budynku A i B zlokalizowanego w L. przy ul. (...)” (...) zlecił M. G. wykonanie robót w zakresie dostawy i montażu zabudowy z płyty gipsowo-kartonowej. Za wykonanie przedmiotu zlecenia strony ustaliły ryczałtowe wynagrodzenie w wysokości 5.500 złotych netto. Ustalono, że rozliczenie nastąpi fakturą końcową wystawioną na podstawie protokołu odbioru robót podpisanego przez Kierownika budowy (...). Termin płatności faktury wyznaczono na 30 dni od daty doręczenia (...) wraz z podpisanym protokołem odbioru robót (zlecenie nr (...) – k. 32-34).

Zleceniem nr (...) z dnia 9 października 2013 r. dotyczącym robót budowlanych na zadaniu inwestycyjnym „Budowa Budynku A i B zlokalizowanego w L. przy ul. (...)” (...) zlecił M. G. wykonanie robót w zakresie dostawy i montażu docieplenia ścian garaży wełną mineralną. Za wykonanie przedmiotu zlecenia strony ustaliły wstępne wynagrodzenie w wysokości 24.600 złotych netto. Ustalenie ostatecznej wartości wynagrodzenia miało nastąpić kosztorysem powykonawczym, sporządzonym w oparciu o faktycznie wykonane i odebrane jednostki obmiarowe robót oraz uzgodnione ryczałtowe ceny jednostkowe netto. Ustalono, że rozliczenie nastąpi fakturą końcową wystawioną na podstawie protokołu odbioru robót podpisanego przez Kierownika budowy (...). Termin płatności faktury wyznaczono na 30 dni od daty doręczenia (...) wraz z podpisanym protokołem odbioru robót (zlecenie nr (...) – k. 30-31).

W dniu 31 lipca 2013 r. (...) i M. G. sporządzili protokół odbioru częściowego robót – wykonania robót tynkarskich zgodnie ze zleceniem z dnia 14 czerwca 2013 r. przy udziale M. G. i przedstawicieli (...): A. G. i G. G.. M. G. wystawił na rzecz (...) fakturę VAT nr (...) z dnia 31 lipca 2013 r. na kwotę 90.860,58 złotych z terminem zapłaty do 30 sierpnia 2013 r. tytułem wykonania prac budowlanych zgodnie z protokołem odbioru z dnia 31 lipca 2013 r. (protokół odbioru – k. 42, faktura – k. 41).

W dniu 31 sierpnia 2013 r. (...) i M. G. sporządzili protokół odbioru częściowego robót – wykonania robót tynkarskich zgodnie ze zleceniem z dnia 14 czerwca 2013 r. przy udziale M. G. i przedstawicieli (...): A. G. i G. G.. M. G. wystawił na rzecz (...) fakturę VAT nr (...) z dnia 31 sierpnia 2013 r. na kwotę 73.305,16 złotych z terminem zapłaty do 30 września 2013 r. tytułem wykonania prac tynkarskich zgodnie z protokołem odbioru z dnia 31 sierpnia 2013 r. (protokół odbioru – k. 42, faktura – k. 43).

W dniu 30 września 2013 r. (...) i M. G. sporządzili protokół odbioru częściowego robót – wykonania robót tynkarskich zgodnie ze zleceniem z dnia 14 czerwca 2013 r. i aneksem z dnia 1 sierpnia 2013 r. przy udziale M. G. i przedstawicieli (...): A. G. i G. G.. M. G. wystawił na rzecz (...) fakturę VAT nr (...) z dnia 30 września 2013 r. na kwotę 93.785,05 złotych z terminem zapłaty do 30 października 2013 r. tytułem wykonania prac budowlanych zgodnie z protokołem odbioru z dnia 30 września 2013 r. (protokół odbioru – k. 46, faktura – k. 45).

W dniu 29 października 2013 r. (...) i M. G. sporządzili protokół odbioru częściowego robót – wykonanie zabudów rozdzielaczy przy udziale M. G. i przedstawicieli (...): A. G. i M. S.. M. G. wystawił na rzecz (...) fakturę VAT nr (...) z dnia 29 października 2013 r. na kwotę 5.940 złotych z terminem zapłaty do 28 listopada 2013 r. tytułem wykonania

prac budowlanych zgodnie z protokołem odbioru z dnia 29 października 2013 r. i zleceniem z dnia 3 października 2013 r. (protokół odbioru – k. 48, faktura – k. 47).

W dniu 29 października 2013 r. (...) i M. G. sporządzili protokół odbioru częściowego robót – wykonanie robót tynkarskich zgodnie ze zleceniem z dnia 14 czerwca 2013 r. i aneksem z dnia 1 sierpnia 2013 r. przy udziale M. G. i przedstawicieli (...): A. G. i M. S.. M. G. wystawił na rzecz (...) fakturę VAT nr (...) z dnia 29 października 2013 r. na kwotę 60.619,86 złotych z terminem zapłaty do 28 listopada 2013 r. tytułem wykonania prac budowlanych zgodnie z protokołem odbioru z dnia 29 października 2013 r. (protokół odbioru – k. 50, faktura – k. 49).

W dniu 29 października 2013 r. (...) i M. G. sporządzili protokół odbioru częściowego robót – wykonanie robót tynkarskich zgodnie ze zleceniem z dnia 14 czerwca 2013 r. i aneksem z dnia 1 sierpnia 2013 r. przy udziale M. G. i przedstawicieli (...): A. G. i M. S.. M. G. wystawił na rzecz (...) fakturę VAT nr (...) z dnia 29 października 2013 r. na kwotę 30.240 złotych z terminem zapłaty do 28 listopada 2013 r. tytułem wykonania prac budowlanych zgodnie z protokołem odbioru z dnia 29 października 2013 r. (protokół odbioru – k. 52, faktura – k. 51).

W dniu 29 października 2013 r. (...) i M. G. sporządzili protokół odbioru częściowego robót – ułożenie płytek gresowych oraz docieplenie ścian garaży przy udziale M. G. i przedstawicieli (...): A. G. i M. S.. M. G. wystawił na rzecz (...) fakturę VAT nr (...) z dnia 29 października 2013 r. na kwotę 2.585,52 złotych z terminem zapłaty do 30 listopada 2013 r. tytułem ułożenia płytek gresowych (protokół odbioru – k. 54, faktura – k. 53).

Pismem z dnia 25 listopada 2013 r. (...) zwrócił się do (...) U. o przelanie należności wynikających z faktury nr (...) z dnia 31 października 2013 r. na rzecz podwykonawcy – M. G. w wysokości 215.435,89 złotych celem zapłaty za faktury o numerach (...). Przesyłka została doręczona (...) w dniu 23 grudnia 2013 r. (przekaz – k. 35, dowód doręczenia – k. 36).

W dniu 5 grudnia 2013 r. (...) zwrócił się do M. G. o przesłanie danych dotyczących budowy w celu przygotowania inwentaryzacji zaległości i zakresu robót wykonanych i pozostających do wykonania (korespondencja e-mailowa – k. 55).

Pismem z dnia 17 stycznia 2014 r. M. G. wezwał (...) do zapłaty w terminie 5 dni od doręczenia pisma należności w wysokości 262.372,69 złotych wynikającej z faktur o numerach: (...), wskazując, że (...) ponosi solidarną odpowiedzialność wraz z (...) za zapłatę wynagrodzenia. M. G. wskazał, że w zakresie kwoty 215.435,89 złotych zobowiązanie wynika z przekazu z dnia 25 listopada 2013 r. W odpowiedzi na wezwanie do zapłaty datowanej na dzień 23 stycznia 2014 r. spółka (...) poinformowała M. G., że (...) nie poinformował jej o zamiarze i zawarciu umowy podwykonawczej, w związku z czym nie zachodzą przesłanki uprawniające do spłaty należności. Jednocześnie poinformowała, że nie przyjęła żadnych przekazów i nie doszło do skutecznego przyjęcia przekazu (wezwanie do zapłaty – k. 37-39, odpowiedź na wezwanie do zapłaty – k. 40).

W dniu 30 września 2013 r. (...) wystawił na rzecz (...) fakturę VAT nr (...) na kwotę 445.773,29 złotych tytułem zapłaty za roboty budowlane – „zespół mieszkaniowy z usługami i parkingiem podziemnym budynek A i B Osiedle (...) w L. ul. (...)” na podstawie protokołu wykonania robót nr 13, która została opłacona w dniu 28 października 2013 r. (faktura nr (...) – k. 192, protokół wykonania robót nr 13 – k. 193-196, wydruk rachunku bankowego – k. 202).

W dniu 22 stycznia 2014 r. (...) zawarł z B. U. umowę, której przedmiotem było wykonanie robót budowlanych w ramach realizacji inwestycji w L. przy ul. (...). Aneksem nr (...) z dnia 27 marca 2014 r. rozszerzono zakres zleconych robót o roboty wskazane w załączniku nr 1. W dniu 21 maja 2014 r. B. U. wystawiła na rzecz (...) fakturę nr (...) na kwotę 92.764,39 złotych tytułem wykonania robót budowlanych zgodnie z protokołem (...). Następnie w dniu 30 lipca 2014 r. B. U. wystawiła na rzecz (...) fakturę nr (...) na kwotę 90.935,28 złotych tytułem wykonania robót budowlanych zgodnie z protokołem (...). (aneks nr (...) z załącznikiem – k. 212-213, faktura nr (...) – k. 215, protokół wykonanych robót (...) – k. 216, przelew bankowy – k. 217, faktura nr (...), protokół (...) – k. 220, przelew bankowy – k. 221).

Firma (...) nie widniała w Rejestrach Podwykonawców aktualnych od września 2012 r. do października 2013 r. (rejestr podwykonawców – k. 101-101a, rejestry podwykonawców za okres od września 2012 r. do sierpnia 2013 r. – k. 369-380).

M. G. nie uczestniczył w naradach koordynacyjnych organizowanych między innymi w datach: 19 września 2013 r., 26 września 2013 r., 3 października 2013 r., 10 października 2013 r., 17 października 2013 r., 24 października 2013 r., w których brali udział przedstawiciele (...) oraz Kierownik budowy (...) (notatki z narad koordynacyjnych – k. 102-113, dowód z zeznań świadka A. G. k. 163, dowód z zeznań świadka A. J. – k. 291).

M. G. nie brał udziału przy sporządzaniu protokołów wykonania robót nr 13 i 14 z dnia 30 września i 31 października 2013 r., które zostały sporządzone przy udziale przedstawicieli (...) - M. W. i L. W. oraz przedstawiciela (...) – A. G. (protokoły wykonania robót nr 13 i 14 – k. 114-115).

Pismem z dnia 23 czerwca 2017 r. (...) wniósł do Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w L. wniosek o przeprowadzenie postępowania pojednawczego – zawezwanie do próby ugodowej M. G. w sprawie zapłaty przez niego na rzecz (...) kwoty 98.756,70 złotych tytułem odszkodowania za koszty prac naprawczych. W treści wniosku (...) wskazał, że M. G. był zgłoszonym podwykonawcą robót na inwestycji z zakresu wykonania tynków gipsowych i tynków cementowo-wapiennych na podstawie zlecenia z dnia 14 czerwca 2013 r., 3 października 2013 r. i 9 października 2013 r. (wniosek o zawezwanie do próby ugodowej – k. 439-441).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym dowodów z dokumentów szczegółowo wskazanych w ramach ustaleń faktycznych oraz spójnych zeznań świadków w osobach: A. G. (k. 163), P. W. (k. 165), B. B. (k. 229), J. B. (k. 231), P. K. (k. 232), R. S. (k. 290), A. J. (k. 291), G. G. (k. 338, k. 417), M. W. (k. 352) oraz L. W. (k. 355, k. 417), a ponadto na podstawie zeznań przedstawiciela strony powodowej – M. G. (k. 455). Wymienieni wyżej świadkowie zgodnie wskazali, iż w toku realizacji inwestycji przedstawiciele inwestora posiadali wiedzę co do obecności powoda na placu budowy oraz wykonywanych prac. Co prawda świadek L. W. – inspektor nadzoru pozwanej spółki twierdził, że nie posiadał wiedzy co do obecności powoda na budowie oraz że nie legitymował osób znajdujących się na terenie inwestycji i przy odbiorach prac, to jednak zeznania pozostałych świadków wskazują na to, że inwestor taką wiedzę posiadał, albo mógł posiadać. Świadcowie wskazali, że pracownicy powoda nosili stroje koloru białego, podczas gdy pracownicy spółki (...) zakładali stroje robocze w kolorze czerwonym. Nadto samochody powoda były oznaczone logo jego firmy, a materiały budowlane były składowane w miejscu widocznym na budowie – przy budynku biura. Powyższe potwierdzają zeznania świadków A. G., P. W., B. B., J. B., P. K., R. S., A. J. i G. G.. Z zeznań wskazanych świadków wynika również, że na terenie budowy przebywało kilkadziesiąt osób (około 40-60), wśród których znajdowało się 5-10 pracowników powoda. Ponadto z zeznań świadków wynika, że powód brał czasami udział w odbiorach robót. Świadcowie wskazali również, że pracownicy pozwanego kontaktowali się z powodem w celu uzgodnienia poprawek wykonanych prac i w kwestiach dotyczących np. koloru farby. Wobec powyższego nie sposób uznać, że pozwany (...) jako inwestor nie posiadał wiedzy, iż na terenie jego inwestycji są prowadzone prace także przez powoda jako podwykonawcy.

W kwestii zaś dowodu z zeznań reprezentanta strony powodowej w osobie M. G., Sąd Okręgowy im również przyznał walor wiarygodności. Twierdzenia te w sposób niebudzący wątpliwości pokrywały się z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie w postaci dokumentów oraz zeznań wyżej wymienionych świadków. Powód potwierdził, iż czasami brał udział w odbiorach prac na budowie, po których ewentualnie zgłaszano usterki i wady, które były następnie poprawiane. Potwierdził, że podwykonawcy nie brali udziału w naradach koordynacyjnych oraz wskazał, że pracownicy jego firmy wyróżniali się białym kolorem strojów pracowniczych oraz oznakowanymi samochodami.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Tytułem wstępu do dalszych rozważań wskazać należy, że przedmiotem niniejszego postępowania jest żądanie powoda zapłaty kwoty 99.725,05 złotych z tytułu solidarnej odpowiedzialności generalnego wykonawcy i inwestora za zobowiązania względem podwykonawcy. W zakresie tego żądania sporne pomiędzy stronami pozostawało wyrażenie zgody przez inwestora na zawarcie umowy przez generalnego wykonawcę z podwykonawcą.

Oceniając roszczenia dochodzone pozwem należy w pierwszym rzędzie wskazać, że zgodnie z art. 647¹ § 5 k.c. zawierający umowę z podwykonawcą oraz inwestor i wykonawca ponoszą solidarną odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę. Analiza przepisu art. 647¹ § 2-5 k.c. prowadzi do wniosku, że do powstania odpowiedzialności solidarnej inwestora i generalnego wykonawcy wobec podwykonawcy potrzebne jest spełnienie dwóch warunków: 1) zawarcie przez wykonawcę z podwykonawcą umowy, której przedmiotem jest wykonanie robót budowlanych, przy czym wymagana jest forma pisemna umowy pod rygorem nieważności (art. 647¹ § 4 k.c.), 2) wyrażenie przez inwestora zgody na zawarcie tej umowy (art. 647¹ § 4 k.c.). Umowa z podwykonawcą spełnia warunki umowy podwykonawczej w rozumieniu art. 647¹ § 2 k.c. , jeżeli prace zrealizowane przez podwykonawcę prowadzić będą do wykonania danego obiektu, stanowiąc część składową finalnego rezultatu, to jest gdy rezultat świadczenia podwykonawcy stał się składnikiem świadczenia wykonawcy wobec inwestora w ramach umowy o roboty budowlane, przy czym w sensie prawnym umowa taka może zostać zakwalifikowana także jako umowa o dzieło. Okolicznością usprawiedliwiającą nałożenie na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. na inwestora obowiązku zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy jest zrealizowanie części świadczenia wykonawcy na rzecz inwestora kosztem podwykonawcy (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 17 października 2008 r., I CSK 106/08, Biul. SN 2009 nr 3, wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 25 kwietnia 2014 r., sygn. I ACa 244/14, LEX nr 1563514, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 3 lipca 2014 r., I ACa 242/14, LEX nr 1509109).

Zgoda inwestora na zawarcie przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą może być wyrażona w sposób bierny (pasywny) oraz czynny (aktywny). Wyrażenie zgody w sposób bierny objawia się brakiem zgłoszenia na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń w terminie 14 dni od przedstawienia mu przez wykonawcę umowy z podwykonawcą lub jej projektu, wraz z częścią dokumentacji dotyczącej wykonania robót określonych w umowie lub projekcie (art. 647¹ § 2 k.c.). Wyrażenie zgody w sposób czynny może nastąpić w sposób wyraźny pisemnie lub ustnie albo poprzez inne zachowanie inwestora, które w sposób dostateczny ujawnia jego wolę (art. 60 k.c.), w tym poprzez czynności faktyczne (w sposób dorozumiany), na przykład przez tolerowanie podwykonawcy na placu budowy, dokonywanie wpisów w jego dzienniku budowy, odbieranie od niego robót oraz dokonywanie podobnych czynności. Przepis art. 647¹ § 5 k.c. nie wiąże ponoszenia przez inwestora solidarnej z wykonawcą odpowiedzialności wobec podwykonawcy z uprzednim przedstawieniem inwestorowi przez wykonawcę umowy z podwykonawcą, ale wiąże tę odpowiedzialność z faktem wykonywania robót budowlanych przez podwykonawcę. Ustawodawca zakłada, że jeżeli inwestor wyraża zgodę w sposób czynny, to wie co robi i nie jest już potrzebny żaden mechanizm obronny. Czas wyrażenia zgody przez inwestora jest obojętny, ponieważ art. 647¹ § 2 k.c. nie formułuje żadnych temporalnych ograniczeń w tym zakresie. Przy zgodzie czynnej brak jest zatem podstaw do uzależniania jej wyrażenia od przedstawienia inwestorowi umowy oraz od tego, aby zgoda ta musiała być wyrażona uprzednio, tj. przed wykonaniem umowy przez podwykonawcę. Zgoda inwestora może mieć zatem charakter następczy, a więc może być wyrażona także post factum, w tym także już po wykonaniu całości umowy przez podwykonawcę (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 4 lutego 2011 r., sygn. III CSK 152/10, LEX nr 1102865, wyrok Sądu Najwyższego z 27 czerwca 2012 r., sygn. III CSK 298/12, LEX nr 1365675 i wyrok Sądu Najwyższego z 18 czerwca 2015 r., sygn. III CSK 370/14, LEX nr 1745820).

Przenosząc powyższe założenia na grunt niniejszej sprawy należy w pierwszym rzędzie wskazać, że umowy dotyczące robót budowlanych na zadaniu inwestycyjnym zawarte pomiędzy M. G. a spółką (...) spełniały warunki umowy podwykonawczej w opisanym wyżej znaczeniu. Przedmiotem tych umów było wykonanie przez powoda robót budowlanych, w tym położenia płytek, tynkowania, gruntowania i docieplenia ścian. To świadczenie podwykonawcy przybierało zatem materialny efekt składający się na wykonanie prac wykończeniowych w budynkach znajdujących

się na terenie inwestycji a w konsekwencji składało się na rezultat świadczenia Wykonawcy wobec inwestora w ramach kontraktu głównego, stając się częścią realizowanej inwestycji budowlanej.

W ocenie Sądu Okręgowego M. G. został również zaakceptowany przez inwestora – (...) jako podwykonawca na przedmiotowej inwestycji. Akceptacja dokonała się w sposób czynny dorozumiany, bowiem pozwany posiadał wiedzę co do robót wykonywanych przez powoda, znał zakres tych robót oraz wysokość wynagrodzenia i wyrażał na to zgodę.

Odnosząc się do świadomości pozwanego co do robót wykonywanych przez powoda wskazać należy, że zarówno z zeznań świadków – pracowników powoda, jak i firmy (...) wynika, że inwestor posiadał taką wiedzę. Niemal wszyscy świadkowie wskazali, że inwestor wiedział o wykonywaniu prac przez powoda, co wynikało zarówno z nadzorowania i odbioru robót przez inspektora strony pozwanej, jak i omawiania postępu prac podczas narad koordynacyjnych. Powyższe potwierdzają zeznania świadków B. B. i G. G. którzy wskazali, że kwestie dotyczące malowania, gruntowania były konsultowane z inspektorem nadzoru. Należy zatem stwierdzić, iż pozwany pozostawał w stałym kontakcie z powodem lub jego pracownikami oraz znał zakres prac na tyle, że zgłaszał w tym zakresie uwagi i zarządzał wykonanie poprawek. O wiedzy inwestora co do prac wykonywanych przez powoda świadczą również okoliczności, w jakich dokonywane były odbiory robót realizowanych przez podwykonawców. Z zeznań świadków wynika, iż w odbiorach prac brał udział inspektor nadzoru, pracownik (...) oraz podwykonawca, zatem trudno przyjąć, aby inwestor nie posiadał świadomości co do robót wykonywanych przez M. G. i jego obecności na placu budowy.

W dalszej kolejności wskazać należy, iż przepis art. 647¹ § 5 k.c. dla powstania solidarnej z wykonawcą odpowiedzialności inwestora wymaga oprócz wskazanej zgody inwestora - wykonania robót przez podwykonawcę. W rozpatrywanej sprawie nie ulegało wątpliwości, że roboty objęte fakturami o numerach (...) zostały wykonane przez M. G., czego dowodzą załączone protokoły odbioru robót z dnia 30 września 2013 r. i 29 października 2013 r. Fakt wykonania takich robót przez podwykonawcę znalazł również potwierdzenie w zeznaniach świadków w niniejszej sprawie, wśród których świadek A. G. wskazał, iż roboty zostały wykonane prawidłowo i w wyznaczonym terminie.

Mając na uwadze materiał zgromadzony w aktach sprawy stwierdzić należało, iż niewątpliwie powód wykonał prace na rzecz (...), jednakże wykonywał prace w przeświadczeniu, że został zgłoszony w charakterze podwykonawcy przez spółkę (...).

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego odpowiedzialność inwestora wobec wykonawcy wynika z zawartej umowy o roboty budowlane, która określa jej zakres, natomiast odpowiedzialność inwestora wobec podwykonawców wynika z ustawy; ma charakter gwarancyjny, a jej ramy określa umowa wykonawcy z podwykonawcą, a nie zakres odpowiedzialności inwestora wobec wykonawcy (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 16 czerwca 2008 r., sygn. V CSK 179/07, MoP 2009 nr 19, str. 1066). W ugruntowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, iż odpowiedzialność inwestora na podstawie art. 647¹ k.c. to odpowiedzialność gwarancyjna za cudzy dług (vide: uchwała Sądu Najwyższego z 28 czerwca 2006 r., sygn. III CZP 36/06, OSNC 2007 nr 4, poz. 52, str. 15). W tym miejscu wskazać należy, że odpowiedzialność inwestora określona w przepisach kodeksu cywilnego powstała jako odpowiedź na potrzebę zapewnienia równości stron w procesach inwestycyjnych i budowlanych. Jednakże ostateczny kształt odpowiedzialności inwestora należy powiązać z potrzebą zagwarantowania inwestorowi minimalnej ochrony prawnej, którą zapewnia znajomość okoliczności pozwalających oszacować zakres i stopień zagrożenia wynikającego z przejmowanej odpowiedzialności (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego z 23 lipca 2015 r., sygn. I ACa 103/15, LEX nr 1789967). Wobec powyższego w orzecznictwie ugruntowano pogląd, zgodnie z którym dla skuteczności zgody dorozumianej czynnej niezbędne jest, aby inwestor znał wysokość wynagrodzenia podwykonawcy albo przynajmniej miał możliwość uzyskania takich informacji (vide: uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2008 r., sygn. III CZP 6/08, OSNC 2008 nr 11, poz. 121, str. 1, uchwała Sądu Najwyższego z 17 lutego 2016 r., sygn. III CZP 108/15, OSNC 2017 nr 2, poz. 14). W przywołanej uchwale z 17 lutego 2016 r. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, iż „skuteczność wyrażonej w sposób dorozumiany (art. 60 k.c.) zgody inwestora na zawarcie przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą jest uzależniona od zapewnienia mu możliwości zapoznania się z postanowieniami tej umowy, które wyznaczają zakres jego odpowiedzialności przewidzianej w art. 647¹ § 5 k.c.”.

Zapewnienie inwestorowi możliwości zapoznania się z postanowieniami umownymi oznacza taki stan, w którym to ostatecznie od jego woli będzie zależało, czy zapozna się z treścią umowy.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że skoro jak już wykazano powyżej, inwestor wiedział o robotach wykonywanych przez podwykonawcę, to powinien wykazać zainteresowanie umową, na podstawie której podwykonawca działa. Wszyscy bowiem uczestnicy procesu budowlanego powinni wykazać profesjonalizm, a więc dysponować odpowiednią wiedzą o przedmiocie i potrzebach realizacyjnych inwestycji, jak też wykazywać dbałość o własne interesy (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 20 sierpnia 2015 r., sygn. II CSK 551/14, LEX nr 1801550). Skoro (...) tego zaniechał, to nie sposób obarczyć negatywnymi skutkami takiego zachowania podwykonawcę, który swoją pracę wykonał i działał w przeświadczeniu, że został prawidłowo zgłoszony przez spółkę (...). Przesunięcie ochrony nadmiernie w stronę ochrony interesu inwestora mogłoby doprowadzić do zniekształcenia i sparaliżowania procesu formowania się odpowiedzialności w sprawie niniejszej z art. 647⁽¹⁾ k.c., a nadto doprowadzić do pokrzywdzenia podwykonawcy, który jest słabszą stroną umowy. Rozszerzenie bowiem odpowiedzialności inwestora na odpowiedzialność względem podwykonawcy powinno stanowić dla niego impuls do zabezpieczenia interesów podwykonawcy w ramach relacji kontraktowych inwestora i wykonawcy. Wskazać przy tym należy, iż wiedza inwestora o działaniu podwykonawcy może zostać ustalona w sposób uproszczony, przez chociażby wykazanie samej obecności pracowników podwykonawcy na placu budowy, co miało miejsce w sprawie niniejszej. Spójne zeznania świadków we wskazanym zakresie pozwalają stwierdzić, iż pracownicy powoda byli widoczni dla inwestora na placu budowy, zatem inwestor powinien wykazać profesjonalizm i zainteresowanie tym co dzieje się na terenie inwestycji. Nie mogą zatem odnieść efektu argumenty pozwanego, iż nie weryfikował on osób przebywających na budowie i nie posiadał wiedzy co do ich tożsamości, gdyż ilość osób przebywających na terenie budowy była stosunkowo niewielka i wynosiła zgodnie z zeznaniami świadków od 40 do 60 osób. Nadto pozwany nigdy nie wyraził sprzeciwu co do wykonywania przez pracowników powoda prac budowlanych.

W ocenie Sądu Okręgowego wystarczającym zabezpieczeniem interesów inwestora jest jego wiedza o inwestycji, a także przynajmniej taka dbałość o własne interesy, jakiej można i należy oczekiwać od silniejszej strony procesu inwestycyjnego. Nie można zatem uznać, iż interes inwestora wymaga dodatkowej, szczególnej ochrony kosztem interesów podwykonawcy, podczas gdy to pozycja inwestora jest najsilniejsza w całym łańcuchu umów zawieranych w związku z daną inwestycją budowlaną.

Sąd nie podzielił przy tym argumentacji pozwanego, iż zapłacił on generalnemu wykonawcy wynagrodzenie za roboty wykonane w okresie od 1 do 30 września 2013 r., więc brak jest podstaw do dwukrotnej zapłaty za te same roboty, poprzez zapłatę za nie podwykonawcy. Zapłata wynagrodzenia na rzecz generalnego wykonawcy nie zwalnia inwestora z obowiązku zapłaty na rzecz podwykonawcy, jeśli ten ostatni nie uzyskał zapłaty od wykonawcy. W tym miejscu zastosowanie znajdzie art. 366 § 2 k.c., zgodnie z którym solidarna odpowiedzialność inwestora ma miejsce aż do zaspokojenia wierzyciela (podwykonawcy). Inwestor nie może zatem zwolnić się od odpowiedzialności, podnosząc zarzut, że zaspokoił wykonawcę, który część uzyskanego wynagrodzenia powinien był przekazać na rzecz podwykonawcy. Pozwany wskazywał także, iż roboty wykonane przez powoda w ramach przedmiotowej inwestycji zostały wykonane w nienależyty sposób. Wskazać jednakże należy, że prawidłowe wykonanie robót potwierdzają bezusterkowe protokoły odbioru robót dołączone do pozwu oraz zeznania świadków wskazujące na to, że główną okolicznością powodującą wykonanie dodatkowych prac był pożar, który wybuchł na terenie inwestycji, a roboty wykonane przez powoda były wykonane prawidłowo i w terminie.

W ocenie Sądu Okręgowego powód wykazał zgodnie z rozkładem ciężaru dowodu, zgodę pozwanego w rozumieniu art. 647¹ § 2 k.c. na wykonywanie prac przez powoda w ramach podwykonawstwa, stąd zaistniała podstawa do uznania solidarnej odpowiedzialności pozwanego jako inwestora na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane, co skutkowało uwzględnieniem roszczenia powoda i zasądzeniem na jego rzecz kwoty 99.725,05 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie (art. 481 k.c.) liczonymi od dnia 23 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty, o czym orzeczono w pkt I wyroku.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., ponieważ pozwany uległ co do całości żądania pozwu. Na zasądzoną kwotę kosztów składają się: kwota 4.987 złotych tytułem opłaty od pozwu, 3.600 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W związku z powyższym, Sąd orzekł jak w sentencji.

SSO Magdalena Kurc-Mazurkiewicz

ZARZĄDZENIE

(...)

SSO Magdalena Kurc-Mazurkiewicz